

Slavica Singer, *CEPOR*



8. Nacionalno savjetovanje o gospodarstvu i
poduzetništvu

Prepreke razvoju poduzetništva i kako ih otkloniti

radionica

8. nacionalno savjetovanje... -
Šibenik, 19.06. 2004.

3 ključne riječi za Hrvatsku



Konkurentnost,
poduzetništvo i
sektor malih i srednjih poduzeća

Problemi Hrvatske:



- niska konkurentnost
- nezaposlenost
- niska poduzetnička aktivnost
- malo poduzeća s potencijalom rasta
- niska produktivnost
- centralizirana javna uprava
- regionalna razvojna neravnoteža

Mala poduzeća, veliki izazov



MSP - dominantna struktura gospodarstva

MSP - jedini izvor novog zapošljavanja

- zaposlenost u velikim poduzećima **prepolovljena**
- zaposlenost u malim poduzećima **udvostručena**



međunarodni projekt:

- Da li razina poduzetničke aktivnosti varira među državama? Ako da, koliko?
- Da li su te razlike povezane s nacionalnim ekonomskim rastom?
- Koji faktori utječu na razlike u poduzetničkim aktivnostima?



indeksi

TEA – mjeri poduzetničku aktivnost

FEA – mjeri inovativnost poduzeća



TEA indeks

postotak odraslih stanovnika (18 - 64 godine)
koji su poduzetnički aktivni u zadnjih 42
mjeseca

- poduzetništvo radi uočavanja prilike
- poduzetništvo radi prisile



FEA indeks

Poduzeća koja rastu (inovativna):

- Novi proizvodi
 - 30 % prihoda od proizvoda ne starijih od 3 godine
- Nova tehnologija
- Broj novozaposlenih za 5 godina (min 20)



Hrvatska i svijet

2002-2003 prosjek
41 zemlja

Poduzetnička aktivnost (TEA)

Svijet	9.9	vs.	Hrvatska	3.10 (41.)
			Slovenija	4.30 (35.)

Inovativna poduzeća (FEA)

Svijet	2.0	vs.	Hrvatska	1.12 (36.)
			Slovenija	2.70 (7.)



Naša stvarnost

- nedovoljna poduzetnička aktivnost (TEA indeks)
- nedovoljan broj poduzeća s potencijalom rasta (FEA indeks)
- Ispodprosječna profitabilnost MSP



Inovativna poduzeća?

- novi proizvodi? Ni za koga, 81 %
- stupanj konkurencije? Veliki, čak 48 %
- izvoz? Samo 17 %, više od 50 % ukupnog prihoda
- više od 20 zaposlenih nakon 5 godina? Samo 5 %
- tehnologija nova? Ne, čak 94 %



Razvojne posljedice

Istra, Primorje, Gorski kotar	4.47
Zagreb i okolica	4.38
Dalmacija	3.45
Sjeverna Hrvatska	2.83
Lika i Banovina	2.18
Slavonija	2.11



Profil poduzetnika

- ⌘ Muškarci 2.6 x češće poduzetnici od žena
- ⌘ Poduzetnički najaktivniji u dobi od 25 – 34 godine
- ⌘ Znanje i vještine su bitni:

Imaju znanje	vs	Nemaju znanje
TEA 11.96		TEA 0.21



Uzroci

- nedovoljno znanja i vještina za poduzetništvo
- nekoordiniranost vladinih politika
- administrativne prepreke
- nerazvijenost financijskog tržišta

Kako doći do sinergije?



55 preporuka za povećanje konkurentnosti,

8 direktno usmjerenih na jačanje malih i srednjih poduzeća,

ali usko povezani sa

obrazovanjem za rast i razvoj
pravnom državom sukladnom EU
troškovnom i cjenovnom konkurentnošću
razvojem inovativnosti i tehnologije
regionalnim razvojem i razvojem clustera
stvaranjem pozitivnog stava i liderstva

I još ...



- ⌘ 40 programa Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva
- ⌘ ? Programa Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva
- ⌘ ? Programa Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka
- ⌘ ? Programa Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa
- ⌘ ? Programa Ministarstva financija
- ⌘ ? Programa HBOR-a
- ⌘ ?

Sve?



⌘ Izvedivost?

☑ Ljudi

☑ Novci

☑ Vrijeme

⌘ Važnost?

Prioriteti?



⌘ Povećanje konkurentnosti Hrvatske

⌘ Usklađivanje s programima EU

⌘ Resursi

☑ Vrijeme

☑ Ljudi

☑ Novac

Što EU radi?



⌘ The European Charter for Small Enterprises (2000.godine) –

☑ Hrvatska potpisala lipanj 2003.

⌘ Green Paper: Entrepreneurship in Europe

European Charter for Small Enterprises



- ⌘ Obrazovanje i training za poduzetništvo
- ⌘ Jeftinije i brže pokretanje poslovnog pothvata
- ⌘ Bolje zakonodavstvo
- ⌘ Raspoloživost vještina
- ⌘ Poboljšanje on-line pristupa informacijama, registriranje poduzeća
- ⌘ Iskorištenje jedinstvenog EU tržišta

European Charter for Small Enterprises, nastavak



- ⌘ Poreski i financijski uvjeti
- ⌘ Osnaživanje tehnološkog kapaciteta malih poduzeća
- ⌘ Korištenje uspješnih e-business modela i razvoj vrhunske podrške MSP
- ⌘ Razvoj jačeg i djelotvornijeg prezentiranja interesa MSP na razini EU i nacionalnim razinama

Green Paper: Entrepreneurship in Europe



⌘ Poduzetnički izazov za EU

☑ Do 2010. postati

"postati najkonkurentnije i najdinamičnije gospodarstvo temeljeno na znanju u svijetu, osposobljeno za održivi ekonomski razvoj s više radnih mjesta i boljim poslovima i većom socijalnom kohezijom"

15 milijuna novih radnih mjesta!

8. nacionalno savjetovanje... -
Šibenik, 19.06. 2004.

Green Paper: nastavak



⌘ Zašto je poduzetništvo važno:

☑ Kreiranje poslova i rasta

☑ Veća razina poduzetništva, manja nezaposlenost:

Nizozemska: 8 % brzo rastućih firmi, 60 % zaposlenosti (1994-1998.)

USA: 350 000 brzo rastućih firmi, 2/3 novih poslova (1993.-1996.)

Green Paper: nastavak



- ☒ Poduzetništvo povećava produktivnost, efikasnost, inovativnost
- ☒ Poduzetništvo "otključava" potencijale pojedinaca
- ☒ Poduzetništvo povećava društvenu odgovornost u business sektoru, ali i efikasnost u zdravstvu, obrazovanju i socijalnoj skrbi

8. nacionalno savjetovanje... -
Šibenik, 19.06. 2004.

Green Paper: nastavak



⌘ Što se može učiniti na razini politika?
(podloga je GEM projekt)

A. Kako motivirati ljude da postanu poduzetnici?

B. Kako stimulirati rast poduzeća?

C. Kako razvijati pozitivni stav prema poduzetnicima?

Green Paper: nastavak



A. Stimulirati odluke ljudi da postanu poduzetnici

☒ Elimimirati ulazne barijere

- Benchmarking studija o procedurama, dozvolama, vremenu, troškovima... pokretanja poslovnog poduhvata (Benchmarking the administration of start-ups, European Commission, Jan. 2002)

☒ Promijeniti odnos prema riziku i promašaju

- "častan" bankrot vs. lažan bankrot
- sudske procedure, banke

Green Paper: nastavak



☒ Unapređivati poduzetnički kapacitet

- Obrazovanje

37 % Europljana razmišlja o poduzetništvu, ali samo 15 % to pretvori u stvarnost

GEM: obrazovaniji češće postaju poduzetnicima

☒ Omogućiti marginaliziranim/ugroženim grupama pristup poduzetništvu

- Žene, mladi, ljudi s posebnim potrebama, manjine

Green Paper: nastavak



B. Kako stimulirati rast poduzeća?

- ☒ Regulatorna okolina
- ☒ Poreska politika
- ☒ Radna snaga s pravim znanjima i vještinama
 - LLL – life long learning obrazovanje
 - Stimuliranje MSP da zaposle ključne ljude radi poticanja rasta
- ☒ Pristup novcima
 - Bankarska sredstva vs. Privatni investitori
 - Garancijske sheme
- ☒ Poduzetništvo u velikim poduzećima

Green Paper: nastavak



C. Kako razvijati pozitivni stav prema poduzetnicima?

☒ Pozitivan stav prema poduzetništvu

- mediji
- obrazovanje

Green Paper: nastavak



⌘ Koordinirani pristup politikama između SVIH sudionika

⌘ Učiti od najboljih

I u Hrvatskoj, poduzetništvom do konkurentnosti

- ⌘ Povećati poduzetničku aktivnost -novi poslovni poduhvati
 - ☑ TEA indeks sa 3.1 na 10
- ⌘ Povećati produktivnost (profitabilnost) sektora MSP – poduzeća s potencijalom rasta
 - ☑ FEA indeks sa 1.12 na 3.5
- ⌘ Ojačati izvoznju orijentiranost MSP

8. nacionalno savjetovanje... -

Šibenik, 19.06. 2004.

Hrvatska u 2014. - NVK



Udvostručen GDP/capita

sa 5000 Euro na 10000 Euro

sa 39 % od EU prosjeka na 50 %

stopa godišnjeg rasta 5 %!

Hrvatska u 2014.



Smanjena nezaposlenost

sa 19 % (2004.) na 8 %

Povećanje učešća izvoza u GDP

sa 50 % (2003.) na 65 %

8 preporuka Vladi:



- ⌘ Razvijati poduzetničku kulturu
- ⌘ Konzistentnost vladinih politika i instrumenata za poticanje poduzetničkih aktivnosti
- ⌘ Ukloniti administrativne zapreke
- ⌘ Razvoj tržišta kapitala
- ⌘ Razvijati infrastrukturu institucija za podršku MSP
- ⌘ Utvrditi benchmark proizvodnosti
- ⌘ Stimulirati “izvozni mentalitet” MSP
- ⌘ Smanjivati regionalnu razvojnu neravnotežu – clusteri

Kako?



⌘ **intenzivirati poduzetničku aktivnost**
postići TEA indeks od 10.0

⌘ **povećati produktivnost MSP**
postići profitabilnost od 5 %
benchmark informacije - FINA

⌘ **stimulirati izvozni “mentalitet” MSP**
kvaliteta, krediti

Kako?



⌘ **razvijati poduzetničku kulturu**
obrazovanje, mediji

⌘ **ostvariti koherentnost vladinih politika
i programa za poticanje poduzetništva**
vladina radna grupa

Kako?



⌘ **eliminirati administrativne prepreke do 2008:**

EU benchmark:

3 dana za registraciju

5 obrazaca

1 zvanična dozvola

on-line registracija

Kako?



⌘ **stimulirati razvoj novih financijskih instrumenata**

poslovni anđeli
rizični kapital
IPO

⌘ **razvijati infrastrukturu institucija za podršku MSP**

profiliranost, suradnja

Kako?



⌘ smanjivati regionalnu poduzetničku
neravnotežu

clusteri

Rješenje u promjenama?



- Nova/stara znanja i vještine
- Nove/stare industrije
- Nova/stara tržišta

Poduzetnički kapacitet



- identifikacije problema
- pronalaženja rješenja
- generiranja i razmjene ideja

Akteri



Poduzetnik

Poduzetnička lokalna uprava

Poduzetnička vlada

Poduzetničke obrazovne institucije

Poduzetničke banke

Poduzetnička infrastruktura (centri, inkubatori, agencije,...)

Novi program edukacije



Rast i razvoj Vašeg poduzeća

moduli:

STRATEGIJA

UČINKOVIT MARKETING

OPERACIJE

FINANCIJE

Ali, iznad svega...



SAMO

povezanost i

cjelina svih aktivnosti u

poduzeću dovodi do

RASTA I RAZVOJA,

ne marketing, financije... sami po sebi

Zašto interes?

- **kreiranje radnih mjesta**
- **fokus na “pobjednike” i “kvalitetu”**
- **razvoj “srednje klase” poduzeća**
- **razvoj poduzeća na znanju**
- **razvoj međunarodne konkurentnosti**
- **bolji povrat na ulaganja**

Za koga?



SAMO za poduzeća s potencijalom
rasta

Tko ima interes? (treba imati)



(OSIM PODUZETNIKA)

- vlada
- bankari
- investitori (venture capitalists)
- analitičari 'portfolio' dionica
- lokalna uprava
- konzultanti
- akademska zajednica

Pristup:



- prethodna analiza problema razvoja poduzeća
- prilagođavanje programa sudionicima edukacije
- znanje i vještine u rješavanju problema

Kada i gdje?



Osijek: svibanj 2004.

Pula: travanj 2004.

Čakovec: svibanj 2004.

Što dalje?



Primjeniti kao nacionalni program
edukacije i konzultantstva za mala
poduzeća s potencijalom rasta

uz podršku
banaka, vladinih programa,
HGK, HOK, HBOR-a, UHIPP-a

Timovi:



Centar za poduzetništvo Osijek

Boris Lauc

Pulski poduzetnički centar

Dragan Sokolović

Međimurski poduzetnički centar

Marijan Novak

I opet, 3 ključne riječi...



Konkurentnost

Poduzetništvo

Mala i srednja poduzeća

CEPOR



**Centar za politiku razvoja malih
Poduzeća - CEPOR**

8. nacionalno savjetovanje... -
Šibenik, 19.06. 2004.

Misija



- ⌘ Istraživati prepreke za razvoj sektora MSP
- ⌘ Predlagati instrumente politike Vladi
- ⌘ Lobirati za interese malih i srednjih poduzeća i obrtništva

Osnivači



- ⌘ Hrvatska gospodarska komora
- ⌘ Hrvatska obrtnička komora
- ⌘ Institut za međunarodne odnose
- ⌘ Ekonomski institut
- ⌘ Ekonomski fakultet u Osijeku
- ⌘ Istarska razvojna agencija
- ⌘ Centar za poduzetništvo Osijek
- ⌘ Međimurski poduzetnički centar, Čakovec
- ⌘ Institut Otvoreno društvo - Hrvatska
- ⌘ Udruga hrvatskih institucija za promociju poduzetništva - UHIPP

8. nacionalno savjetovanje... -
Šibenik, 19.06. 2004.

Kontakt



Trg J.F. Kennedyya 7, I kat

HR-10000 Zagreb

Hrvatska

Telefon: +385 (0)1 2305 363

Fax: +385 (0)1 2345 577

www.cepor.hr

E-mail: cepor@zg.htnet.hr